

Сарсын — улууспут баһылыгын быһаарар быыбар күнэ

САНА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУБУН
ХАҔЫАТА

ХАҔЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 41 (8149) ☆ 1997 сыл нуус уотар 5 күнэ. Субуота ☆ Сыһыата — 1084 солкуобай.

УБУЛУӨЙДЭЭХ ОСКУОЛАБА

Оскуолабыт үбүлүөйэ Үөрөһүрүн сыһын нымта ытыһыта бинигини ордук үөрлөр, санаабытын инниги кэспэллэхх үлэһэргэ өрө күүрдэр. Чурапчы орто оскуолаты бастаан аһыллыабыттан 125 сыл устата элбэх үтүө дьону интэн-үөрэтэн, улуустар, республика экономикалары, культуралара сайдыыларын үтүмүннэх кылааты иллэригэ. Оскуола учууталлара интэр-үөрэтэр үлэ сайдыытыгар үтүс ырдөөһүннэри, эксперименттэри ыстаннар, пэбкэ инниги хардыллары оҥорустулар. Үөрэтин хаачыс-кыбатын тупсарыттан, оҕо кылааска иннис сыһын саалааһын суох оҥорууттан, кабинетнай системада интиригиттэн, оҕону дьоруунан, сайдытынан көрөн наардаан үөрөтүгүтэн үрдүкү кылаастар идэлэрин талалларыгар көмөлөһөн сөбүлүүр предметтэрин үөрэтингэ кэллэбит.

Онуохи аҕа көлүөһө учууталларбыт А. П. Ермолаев, Н. Н. Попов, С. К. Макаров, Г. Д. Ефимов, Д. С. Постников, С. М. Максимов, А. Е. Гордеева, Т. В. Максимова уо.д.а. элбэх сыраларын биэрбиттэрэ. Үөрэтэр-интэр үлэ хаачыстыбата оскуола материалнай базатыттан улахан тутулулуох. Быһаах 1994 сыллаахха бары маалымы улуустартан хойу-таан таас варянынан оскуола дьингэ үлэһэ киир-бигэ. Ити көмгэ үрүт үлэлээбит дьинэлэригит олус эргэрбиттэрэ, эмсэһирбиттэрэ. Таас оскуолабытыгар өҕө үөрөнөр сөһүөх усулуобуйата бастаантан кыла-һан хаачылылыбатаҕа. Онон коллектив үлэтигэр ы-рахаттар үөскүү сылдыбыттара. Онон 1995 сылтан оскуола базатын бөһөһөтүүтэ, тупсарыта үлэһэ-спит. Ол курдук, 1996 сылтан илалааһынай бухгал-тер А. М. Ефремов, директоры хаһаайыстыбаннай

«лааска солбуйааччы Г. Г. Монастырев бу үлэни ин-лээн-садалаан ыттылар. Тусна бухгалтерияланын-быт, Ити олус табыгастаарын көрдөрдө.

Быйылгыттан үөрэтин кабинетнай систематыгар интиригит. Оскуола ис-тас көрүгүн саҥардымга, тупсарыта үтүс үлэ ыттылына. Маныаха үөрө-һүн туйгуна, биолог-учуутал М. С. Слепцова оскуо-ла иһин көрдүүтэ ылсыбыта хайданман эрэ сөл. Үлэ маастардара С. С. Егоров, С. М. Окороков, Г. К. Матвеев оскуола иһин тупсарыта балаҕа үлэ-ни ыттылар. Остолобуой үлэһэ (салайааччы В. А. Телестухова) тубуста. Эдэр учууталлары олохсута-рыттан төрт квартираларга уопсай дьин тутулуна.

С. А. Новгородов быһа кестүүлэх сиргэ туруору-луна. Оскуола историятын үйэтигингэ, үөрэтингэ аналлаах үлэһэр ыттылынылар. Иннигиини ком-пьютернай, лингафоннай кылаастар, кабинеттар үлэ-лэхтэрин, үтүс технической средстволары булуох-ха наада. Оҕолорго аһаан сылаас туалет, гарын, ичишкольнай участканы, учууталлар олорор уопсай-дарын салгыны тутуохтаахпыт, оскуола таһын көр-дүүнү ытыахтаахпыт.

Күндү ыһуускиһытары, ветеран учууталларбытын, биһирэ үлэллэр табаарыстарбытын, бары үөрөнөч-чилэри, төрөһүгүттэри, технической үлэһиттэри ос-куола аһыллыбыта 125 сылын туолуутунан истиги-ни эбэрдэлибим, барыгытыгар чэпчээн доруобуйа-ны, үлэтигэр ситиһинилэри, тус олоххутугар дьо-ду-соргуну барарбын.

В. КОРКИН,

С. А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуо-латын директора.

СЫЫППАРАЛАР, ЧАХЧЫЛАР

1996 сыллаахха орто оскуола буолбута, барыта 43 ыһууһу таһаарда, 2298 оҕо орто үөрэһи биэр-дэ. Педагогической кылааһы бүтэрэн 82 инни на-чалый оскуола учууталларынан буоллулар.

Оскуоланы кыһыл көмүс медалынан 14, үрүт кө-мүс медалынан 23 оҕо-бүтэрбитэ.

Чурапчы оскуолатыгар үөрэммиттэритэн 38 наука доктор, кандидаттара үүнэн табыстылар. Олор ор-толоругар исторической наука доктора, профессор Г. П. Башарин, филологической наука доктора, профессор Е. И. Коркина, биологической наука док-торы, профессор Н. И. Винокуров, исторической нау-ка кандидата, профессор Г. Г. Макаров уо.д.а. бааллар.

Чурапчы оскуолатын бастагы учууталларыттан биһрдэстэр Николай Юрикович Горловский Чурап-чыга төрөөбүтэ, Чурапчы оскуолатыгар үөрэммитэ. Дьоккуускайдаагы прогимназияны бүтэрбитэ. 1885 - 1889 сс. Чурапчы оскуолатыгар учууталдаабыт. Ити көмгө саха классической литературатын төрүт-тэтичч Алексей Елисеевич Кулаковскай — Өһөкүдээх Өлөкөй (хатас сүмөккэ) иһингэ үс сыл үөрэммитэ Н. Ю. Горловскай туруоруутунан оскуола үөр-нөһөтүдөрүн аһынан, таһаһыттан олорор дьинэн хаачыһаар, сыматан пансион аһыллыбыта.

Чурапчы оскуолатыгар биллиилээх фольклорист, ыһаһы үөрэтэччи, эинчиилээччи Дмитрий Илано-вич Дьячковскай — Сэһэн Бола (унта сүмөккэ) иһин үөрэммитэ.

ХАҔЫАТ БҮГҮНҮГҮ НҮӨМӨРИН
ҮС БАЛАБАТА
125 СААБЫН ТУОЛАР
С. А. НОВГОРОВОД ААТЫНАН
ЧУРАПЧЫ ОРТО ОСКУОЛАТЫГАР
АНАНАР

1925 с. Саха АССР үөрэтин уонна доруобуйа ха-рыстабылыгар наркома А. Ф. Бояров бирикээһинин Чурапчы 1-ты сүбүөх советской оскуолаты уһуучу-лаах лингвист-ученый, сахалыы маастарга сүругу бичиги аһааччы, саха национальной оскуолатын то-руутэтич Сэһэн Андреевич Новгородов аатын ал-быта.

1947 с. Саха АССР Верховнай Соһеһын Прези-диумун уурааһынан оскуолаҕа Саха сиртэр тэһдэ-скай сэрис героя Е. И. Бурашов аата интиригит-тэ.

1992 с. оскуола урунгу аата чөлүгэр түспүтэ, онон билигин кини С. А. Новгородов аатын сүгэр. «Төрөөбүт тылынан ааһар, суруйар кыахтанын-туохха да тэһнэммэт улуу дьол. Ити сүһүн дьолу-саха норуотугар аан бастаан талаччи аһыта С. А. Новгородов...» — дьибитэ саха народнай суруйааччыта Соһрон Данилов.

